

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
MINISTRIA E ARSIMIT DHE SPORTIT

RELACION
PËR
PROJEKTLIGJIN

“PËR SHKENCËN NË REPUBLIKËN E SHQIPËRISË”

I. QËLLIMI I PROJEKTAKTIT DHE OBJEKTIVAT QË SYNOHEN TË ARRIHEN

Projektligji “Për Shkencën në Republikën e Shqipërisë” propozohet nga Ministria e Arsimit dhe Sportit (MAS), e cila i kushton vëmendje të veçantë zhvillimit të shkencës dhe aktiviteteve të tjera të ngjashme ose plotësuese të saj në Republikën e Shqipërisë, organizimit dhe funksionimit të veprimtarive shkencore.

Projektligji synon arritjen e objektivave të tillë si: sigurimin e produkteve të kërkimit shkencor që mbështesin zhvillimin e qëndrueshëm të vendit, mbrojtjen e mjedisit dhe shëndetit publik, si dhe konsolidimin e identitetit kombëtar, përvetësimi i aftësive dhe njohurive të reja, transferimi i tyre për përfitimin e përgjithshëm publik, me synim rritjen e mirëqenies sociale, fuqizimin e lidhjeve ndërkombëtare të komunitetit të studiueseve shqiptare me ato të zonës evropiane të kërkimit, si dhe me kërkuesit e diasporës, duke promovuar lëvizshmërinë dhe përfshirjen në proceset e integritimit evropian dhe në rrjetet ndërkombëtare të vlerave, ngritjen e kapaciteteve të personelit shkencor dhe nxitjen e zhvillimit të karrierës shkencore duke siguruar mundësi të barabarta, fuqizimin e bashkëpunimit ndërinstitucional në fushën e kërkimit shkencor, me qëllim zhvillimin dhe shfrytëzimin e potencialeve kërkimore shkencore, promovimin, zgjerimin e rolit të shkencës dhe krijimin e një mjedisi favorizues dhe mbështetës për kërkimin shkencor në Shqipëri etj.

MAS mbështet prioritetet strategjike dhe interesat e zhvillimit të vendit, nxitjen e bashkëpunimit ndërkombëtar në fusha të ndryshme të shkencës, në kuadër të zhvillimit ekonomik, social dhe kulturor në nivel kombëtar dhe rajonal.

II. VLERËSIMI I PROJEKTAKTIT NË RAPORT ME PROGRAMIN POLITIK TË KËSHILLIT TË MINISTRAVE, ME PROGRAMIN ANALITIK TË AKTEVE DHE DOKUMENTE TË TJERA POLITIKE

Ky projektakt është në përputhje të plotë me programin politik të Këshillit të Ministrave të miratuar me vendimin e Kuvendit nr. 68/2021 “Për miratimin e përbërjes dhe programit politik të Këshillit të Ministrave”, i cili synon ndër të tjera zhvillimin e shkencës dhe aktiviteteve të tjera të ngjashme ose plotësuese të saj, në të gjitha fushat e jetës në Republikën e Shqipërisë, zhvillimit të teknologjisë dhe inovacionit.

Hartimi dhe miratimi i këtij projektligji është në përputhje me përcaktimet e parashikuar në SKZHIE-në e miratuar me vendimin nr. 88, datë 22.02.2023, të Këshillit të Ministrave, ku në ndarjen “Zgjerimi i kërkimit shkencor dhe inovacionit” (faqe 114-115) përcaktohet, ndër të tjera, se:

“Shkenca, teknologjia dhe inovacioni në Shqipëri vlerësohen si themelore për një shoqëri të bazuar në dije në të gjitha fazat e zhvillimit ekonomik. Sistemi i kërkimit shkencor përfshin institucionet e arsimit të lartë, institucionet e kërkimit shkencor, zhvillimin e njohurive dhe të teknologjisë (inovacionin), si dhe ndërmarrjet private që operojnë në fushën e kërkimit, zhvillimit dhe inovacionit.

Një ndikim të konsiderueshëm në produktet shkencore ka ushtruar përputhja e veprimtarisë kërkimore me Direktivat e BE-së dhe iniciativat evropiane, veçanërisht programet Horizon 2020 dhe aktualisht Horizon Evropa.

...

Si pjesë e agjendës së Ballkanit Perëndimor mbi inovacionin, kërkimin, edukimin, kulturën, rininë dhe sportet, asociacioni dhe veçanërisht integrimi i Shqipërisë në Zonën e Re Evropiane për Kërkim dhe Inovacion (ERA) dhe Zonën Evropiane të Arsimit (EEA) do të shërbejë si nxitës për reformat kombëtare dhe tranzicionin e politikave drejt një sistemi kërkimi dhe inovacioni më efikas duke ndihmuar

vendin të rrisë kapacitetet e tij dhe potencialin në infrastrukturë si dhe përafrimin e tij të vazhdueshme me acquis të BE-së.”

Projektakti është pjesë e programit të përgjithshëm analitik të projektakteve për Ministrinë e Arsimit dhe Sportit për t’u miratuar në vitin 2023, në zbatim të vendimit nr. 862, datë 27.12.2022, të Këshillit të Ministrave “Për miratimin e programit të përgjithshëm analitik të projektakteve që do të paraqiten për shqyrtim në Këshillin e Ministrave gjatë vitit 2023”.

Në vendimin nr. 122, datë 01.03.2023 të Këshillit të Ministrave “Për miratimin e Planit Kombëtar për Integrimin Evropian 2023 – 2025” parashikohet detyrimi i Shqipërisë për të ndërmarrë iniciativa politike, ligjore, institucionale dhe financiare në kapitullin 25, në mbështetje të konsolidimit të sistemit të kërkimit shkencor, rrjedh nga Neni 109 i Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit (MSA), i cili përcakton shtyllat e bashkëpunimit ndërmjet Shqipërisë dhe Bashkimit Evropian në fushën e kërkimit shkencor dhe zhvillimit teknologjik (Titulli VIII - Politikat e Bashkëpunimit / Bashkëpunimi për Kërkimin dhe Zhvillimin Teknologjik).

III. ARGUMENTIMI I PROJEKT AKTIT LIDHUR ME PËRPARËSITË, PROBLEMATIKAT, EFEKTET E PRITSHME

Ligji nr. 7893, datë 22.12.1994, “Për shkencën dhe zhvillimin teknologjik”, rezulton të jetë një akt shumë i hershëm i cili nuk gjen më zbatim në shumë komponentë si dhe nuk rezulton të jetë më koherent me situatën aktuale të kërkimit shkencor në vend. Situata në vend kërkon ndryshime në ligjin ekzistues, e cila do të ishte e pamundur për t’u arritur, pasi do të prekej numri më i madh i dispozitave të ligjit. Teknika legjislative nuk lejon ndryshime thelbësore dhe ekzistojnë kufizime që përcaktojnë një përqindje të dhënë të dispozitave që mund të ndryshohen me ligj. Ministria e Arsimit dhe Sportit si institucioni përgjegjës për shkencën në Republikën e Shqipërisë kishte detyrimin që të adresonte një zgjidhje për moszbatueshmërinë e këtij akti në fuqi.

Në këto kushte, u ngrit grupi i punës në zbatim të urdhrin të Kryeministrit nr. 57, datë 25.03.2022 “Për ngritjen e grupit të punës për hartimin e projektligjit “Për shkencën në Republikën e Shqipërisë”. Pas analizës së gjendjes dhe studimit të disa modeleve të ligjeve të fushës së kërkimit shkencor, grupi i punës arriti të

formësojë një projektligj i cili do të arrijë të rregullojë një sërë hendeqesh dhe problematikash të shfaqura deri më tani të cilat nuk gjenin një zgjidhje definitive në aktin në fuqi.

Në projektligj përcaktohet objekti i ligjit i cili është përcaktimi i rregullave dhe procedurave për organizimin dhe funksionimin e sistemit të shkencës në Republikën e Shqipërisë. Gjithashtu, në dokument përcaktohet qëllimi i ligjit për të krijuar kushte për zhvillimin dhe funksionimin e një sistemi bashkëkohor të shkencës si dhe garantimin e mundësimin e financimit të këtij sistemi nga burime të ligjshme.

Nëpërmjet këtij projektligji vendoset korniza e përgjithshme ligjore për organizimin dhe funksionimin e institucioneve të kërkimit shkencor, të personelit kërkimor shkencor që ushtrojnë veprimtarinë në këto institucione dhe përcaktimi i modelit të financimit të institucioneve të kërkimit shkencor, në varësi të formës së organizimit të tyre.

IV. VLERËSIMI I LIGJSHMËRISË, KUSHTETUTSHMËRISË DHE HARMONIZIMI ME LEGJISLACIONIN NË FUQI VENDAS E NDËRKOMBËTAR

Projektakti propozohet në mbështetje të neneve 78 dhe 83, pika 1, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë.

V. VLERËSIMI I SHKALLËS SË PËRAFRIMIT ME ACQUIS COMMUNAUTAIRE (PËR PROJEKTAKTET NORMATIVE)

Në aspektin e integritimit në BE, projektligji është në koherencë të plotë me parimet e përcaktuar në Dispozitat e Traktatit mbi Funksionimin e BE (TFBE), kapitulli XIX mbi kërkimin. Gjithashtu, projektligji ka për qëllim plotësimin e detyrimeve që burojnë nga procesi i asociimit të BE lidhur me kapitullin 25 “Shkenca dhe kërkimi shkencor”. Projektakti është parashikuar në planin kombëtar për integrimin evropian të miratuar me vendim nr. 122, datë 1.3.2023, të Këshillit të Ministrave “Për miratimin e Planit Kombëtar për Integrimin Evropian 2023-2025”.

PËRMBLEDHJE SHPJEGUESE E PËRMBAJTJES SË PROJEKTAKTIT

Projektligji “Për shkencën në Republikën e Shqipërisë”, përmban VIII krerë dhe është i strukturuar në 41 nene.

Kreu I përmban dispozita të përgjithshme dhe është i përbërë nga 6 nene.

Neni 1 parashikon objektin e projektligjit i cili përcakton rregullat dhe procedurat për organizimin dhe funksionimin e sistemit të shkencës në Republikën e Shqipërisë dhe është i zbatueshëm për çdo institucion që është pjesë e sistemit të kërkimit shkencor.

Neni 2 përcakton qëllimin dhe objektivat e projektligjit. Qëllimi kryesor është të krijë kushte për zhvillimin dhe funksionimin e një sistemi bashkëkohor të shkencës dhe të garantojë mundësimin e financimit të këtij sistemi nga burime të ligjshme.

Objektivat janë sigurimi i produkteve të kërkimit shkencor që mbështesin zhvillimin e qëndrueshëm të vendit, mbrojtjen e mjedisit dhe shëndetit publik, si dhe konsolidimin e identitetit kombëtar, përvetësimi i aftësive dhe njohurive të reja, transferimi e tyre për përfitimin e përgjithshëm publik, me synim rritjen e mirëqenies sociale, fuqizimi i aftësive për të menaxhuar progresin teknologjik dhe të përgjithshëm shoqëror, si burimi kryesor i zhvillimit të qëndrueshëm, duke rritur vlerën e punës dhe konkurrueshmërinë, fuqizimi i lidhjeve ndërkombëtare të komunitetit të studiuesëve shqiptarë me ato të zonës europiane të kërkimit, si dhe me kërkuesit e diasporës, duke promovuar lëvizshmërinë dhe përfshirjen në proceset e integritit evropian dhe në rrjetet ndërkombëtare të vlerave, ngritjen e kapaciteteve të personelit shkencor dhe nxitjen e zhvillimit të karrierës shkencore duke siguruar mundësi të barabarta, rritjen e përdorimit të infrastrukturës kërkimore shkencore duke garantuar akses për të gjithë, fuqizimi i bashkëpunimit ndërinstitucional në fushën e kërkimit shkencor, me qëllim zhvillimin dhe shfrytëzimin e potencialeve kërkimore-shkencore, nxitja e bashkëpunimit midis institucioneve të kërkimit - shkencor dhe biznesit, institucioneve publike, shoqërisë civile, si dhe palëve të tjera të interesuara në veprimtari kërkimore shkencore dhe inovacion, promovimin, zgjerimin e rolit të shkencës dhe krijimin e një mjedisi favorizues dhe mbështetës për kërkimin shkencor në shoqëri.

Neni 3 përmban përkufizimin e termave të tekstit të projektligjit.

Neni 4 përcakton parimet mbi të cilat bazohet sistemi i shkencës, si liria, mundësitë e barabarta, mosdiskriminimi, barazia gjinore, transparenca, shkenca e hapur, konkurenca, cilësia, efikasiteti, etika dhe përgjegjshmëria

Neni 5 i referohet parimit të shkencës së hapur, ku parashikohet se institucionet që zhvillojnë kërkim shkencor, të financuara apo të bashkëfinancuara me mjete financiare publike, zbatojnë parimin e shkencës së hapur.

Neni 6 parashikon klasifikimin e fushave të kërkimit shkencor, të cilat janë shkencat natyrore, inxhinierike dhe teknologjike, mjeksore, bujqësore, sociale dhe humane. Klasifikimi i fushave dhe nënfushave të kërkimit shkencor miratohet me udhëzim nga ministri përgjegjës për shkencën, bazuar në sistemin evropian të kërkimit shkencor.

Kreu II përcakton në nenet 7 deri 9 organizimin e sistemit të kërkimit shkencor.

Neni 7 parashikon rolin e ministrisë përgjegjëse për shkencën, e cila është institucioni përgjegjës që harton, drejton dhe realizon politikat e programit qeverisës në fushën e kërkimit shkencor. Ministria përgjegjëse për shkencën harton politika në fushën e kërkimit shkencor si dhe i propozon Këshillit të Ministrave, miratimin e planit strategjik në këtë fushë, harton dhe propozon bazën ligjore në fushën e kërkimit shkencor, harton dhe propozon në Këshillin e Ministrave fushat prioritare të kërkimit shkencor, propozon në Këshillin e Ministrave modelin e financimit të buxhetit për kërkimin shkencor, sipas përcaktimeve të këtij ligji dhe akteve të tjera, ligjore e nënligjore, në fuqi, kontrollon pajtueshmërinë e veprimtarisë së institucioneve të kërkimit shkencor, financiar me fonde publike, në përputhje me aktet ligjore e nënligjore në fuqi, administron Regjistrin Shtetëror të Kërkuesve Shkencorë dhe Institucioneve të Kërkimit Shkencor në përputhje me këtë ligj, harton dhe propozon për miratim pranë Këshillit të Ministrave Kodin e Etikës në kërkimin shkencor, të harmonizuar me atë të Zonës Europiane të Kërkimit.

Neni 8 parashikon ngritjen e Këshillit Kombëtar për Shkencën (KKSH), i cili është organ këshillimor që krijohet dhe funksionon pranë ministrit. KKSh thirret dhe mblidhet me kërkesë të ministrit. Anëtarët e KKSh emërohen nga ministri sipas nje procedure që mban në konsideratë parimin e barazisë gjinore dhe jo më pak se gjysma e anëtarëve të këtij këshilli janë përfaqësues të institucioneve të arsimit të lartë, si personalitete të njohura të fushave shkencore.

Neni 9 parashikon funksionet e KKSH, të cilat janë: Këshillon ministrin për hartimin e politikave për kërkimin shkencor, këshillon ministrin për përcaktimin e fushave prioritare të kërkimit shkencor, jep mendim ministrit për sistemin e vlerësimit të veprimtarisë kërkimore-shkencore dhe për hartimin e kriterëve për dhënien e lejes, për institucionet e kërkimit shkencor, jep mendim për politikat që lidhen me përmirësimin e veprimtarisë kërkimore shkencore, këshillon mbi çështje që kanë të bëjnë me sistemin kombëtar të shkencës si dhe integrimin e këtij sistemi në zonën evropiane të kërkimit (ERA) si dhe këshillon lidhur me rezultatet dhe metodologjinë e vlerësimit të kërkimit shkencor.

Kreu III parashikon në nenet 10 deri 16 personelin kërkimor shkencor, të drejtat dhe detyrat e punonjësit kërkimor shkencor, kategoritë e punonjësit kërkimor shkencor dhe kriteret për fitimin e kategorive, fitimin e titullit shkencëtar Emeritus, lëvizshmëria e punonjësit kërkimor shkencor, periudha sabbatike dhe vlerësimin e punës së punonjësit kërkimor shkencor.

Neni 10 parashikon Personeli i institucioneve të kërkimit shkencor përbëhet nga punonjës kërkimorë shkencorë dhe punonjës ndihmës teknik dhe administrativ. Punësimi i tyre bëhet me kontratë nga drejtuesi i institucionit, në përputhje me legjislacionin për Kodin e Punës, me kohëzgjatje të caktuar ose të pacaktuar, si edhe me angazhim me kohë të plotë ose me kohë të pjesshme.

Punonjësit kërkimorë shkencorë rekrutohen nëpërmjet një konkurrimi publik, bazuar në procedurat dhe kriteret e përcaktuara në statutet dhe rregulloret e brendshme të institucionit. Në personelin ndihmës teknik përfshihen punonjës që kanë kualifikimin profesional të duhur për të kontribuar në veprimtarinë shkencore nën drejtimin e personelit kërkimor shkencor, në përputhje me përshkrimin e vendit të punës. Në personelin administrativ përfshihen punonjës, të cilët ushtrojnë detyra administrative dhe mbështetëse të veprimtarisë kërkimore shkencore, në përputhje me përshkrimin e vendit të punës.

Institucionet e kërkimit shkencor kanë të drejtë të punësojnë për periudha të shkurtra kohe studiues, personalitete në fushën e kërkimit shkencor, vendas ose të huaj. Personeli i ftuar punësohet dhe shpërblehet sipas përcaktimeve në statutin, rregulloret e institucionit dhe në përputhje me legjislacionin e punës në Republikën e Shqipërisë.

Neni 11 parashikon të drejtat dhe detyrat e punonjësit kërkimor shkencor, si: të zgjedhë lirshëm drejtimin e metodën e kërkimit shkencor sipas synimeve të tij shkencoresi dhe në funksion dhe përputhje me veprimtarinë e misionin e institucionit pranë të cilit është i punësuar, të marrë pjesë në formimin e kërkuesve dhe specialistëve të lartë për fushën përkatëse nëpërmjet aktivitetit të mësimdhënies në të gjitha ciklet e studimit, si dhe udhëheqjes së diplomës të ciklit të dytë dhe tretë në përputhje me kriteret e akteve nënligjore përkatëse, të ketë mbështetjen e nevojshme financiare për realizimin e planit të punës kërkimore shkencore dhe promovimin e tij në karrierë, të ketë kushtet e duhura logjistike dhe të punës, në kryerjen e veprimtarisë së tij kërkimore shkencore, të marrë pjesë në kurse kualifikimi, shkëmbim përvoje, ose veprimtari kërkimore shkencore pranë institucioneve homologe dhe të tjera të ngjashme, brenda ose jashtë vendit, të vlerësohet dhe shpërblehet për punën e tij në bazë të cilësisë dhe rëndësisë së rezultateve, si dhe për punën shtesë në kuadër të pjesëmarrjes në veprimtari të kërkimit shkencor. Masa dhe mënyra e shpërblimit përcaktohen me udhëzim të ministrit, të botojë punimet dhe rezultatet e tij në revistat dhe periodikët shkencor sipas zgjedhjes së tij. Punonjësi kërkimor shkencor ka detyrimin të zbatojë statutin dhe rregulloren e institucionit kërkimor shkencor, të respektojë kodin e etikës; të zbatojë programin e veprimtarisë kërkimore shkencore, të respektojë parimet e shkencës së hapur dhe të ndjekë programet e detyrueshme të kualifikimit të përcaktuara me aktet e brendshme të institucionit të kërkimit shkencor.

Neni 12 parashikon kategoritë e punonjësve kërkimor shkencor dhe kriteret për fitimin e kategorive. Punonjësit kërkimor shkencor kategorizohen në: Asistent kërkues shkencor, kërkues shkencor, kërkues shkencor i avancuar dhe drejtues kërkimor shkencor.

Neni 13 parashikon akordimin e titullit “Shkencëtar Emeritus” punonjësve të kategorisë “Drejtues kërkimor shkencor” pas daljes në pension, në vlerësim të veprimtarisë së spikatur kërkimore shkencore, pas marrjes së mendimit të argumentuar me shkrim nga Këshilli Kombëtar i Shkencës. Shkencëtari Emeritus, sipas nevojave të institucionit kërkimor shkencor, mund të marrë pjesë në projekte shkencore dhe veprimtari të tjera.

Neni 14 parashikon lëvizshmërinë e punonjësit kërkimor shkencor, në kuadër të një projekti apo marrëveshje bashkëpunimi, mund të ushtrojnë veprimtarinë e tyre

kërkimore shkencore pranë një institucioni kërkimor shkencor jashtë vendit, për një periudhe kohore të caktuar. Rregullat, kriteret e kohëzgjatja e periudhës së qëndrimit dhe marrëdhëniet administrative dhe raportet e punonjësit me institucionin kërkimor përcaktohen me marrëveshje midis palëve, bazuar në aktet e brendshme të institucionit ku është punësuar. Punonjësit kërkimorë shkencorë të huaj mund ushtrojnë veprimtarinë e tyre kërkimore shkencore pranë një institucioni kërkimor shkencor në kuadër të një projekti apo marrëveshje bashkëpunimi, për një periudhe të caktuar kohe, në përputhje me legjislacionin shqiptar dhe aktet e brendshme të institucionit.

Neni 15 parashikon periudhën sabatike, nëpërmjet të cilës punonjësi kërkimor-shkencor ka të drejtë të shkëputet nga angazhimet e institucionit për përparimin e tij profesional, një herë në 7 (shtatë) vjet, për periudha kohe deri në 1 (një) vit.

Neni 16 parashikon vlerësimin e punës së punonjësit kërkimor shkencor, nëpërmjet të cilit Rezultatet e punës së punonjësit kërkimor shkencor vlerësohen në vazhdimësi në mënyrë periodike në institucionin ku ushtron aktivitetin, prej strukturave të ngritura për këtë qëllim.

Kreu IV parashikon në nenet 17 dhe 18 Integritetin në kërkimin shkencor.

Neni 17 parashikon Kodin e Etikës në kërkimin shkencor, i cili është dokumenti kryesor për garantimin e vlerave të kërkimit shkencor, i cili miratohet nga Këshilli i Ministrave, me propozim të ministrit përgjegjës për shkencën, në përputhje me parimet e Zonës Europiane të Kërkimit (ERA) dhe përmban të paktën: Parimet themelore të etikës në kërkim, të cilët janë: integriteti, besueshmëria, pavarësia, paañësisa dhe profesionalizmi, praktikat e mira të kërkimit dhe llojet e shkeljeve dhe masave disiplinore si dhe procedurat për dhënien e tyre, në rastin e shkeljeve të etikës në kërkim. Çdo institucion i kërkimit shkencor harton kodin e tij të etikës, në përputhje me këtë kod.

Neni 18 parashikon shkeljet dhe masat disiplinore në kërkimin shkencor, të cilat propozohen nga Komisioni i Etikës dhe jepen nga titullari i institucionit, bazuar në kodin e etikës në kërkimin shkencor. Komisioni i Etikës ngrihet pranë institucioneve të kërkimit shkencor dhe vepron në bazë të rregullores përkatëse. Plagjiatura, falsifikimi dhe fabrikimi i rezultateve të kërkimit përbëjnë shkelje të rënda të etikës në kërkim. Masa disiplinore më e rëndë është revokimi i kategorisë

së punonjësit të kërkimit shkencor, e cila jepet vetëm për shkelje të rënda të etikës së kërkimit, sipas parashikimeve të këtij neni. Punonjësi kërkimor, të cilit i është revokuar kategoria, mund të aplikojë për të njëjtën kategori me kalimin e 3 viteve nga akti i revokimit.

Kreu V në nenet 19 deri 24 parashikon organizimin e institucioneve të kërkimit shkencor.

Neni 19 parashikohet se institucionet e kërkimit shkencor në Republikën e Shqipërisë janë persona fizikë ose juridikë, publikë ose private, shqiptarë ose të huaj apo njësi përbërëse të tyre, të cilët kryejnë veprimtari të kërkimit shkencor. Institucionet e kërkimit shkencor organizohen si institute kërkimore, institute të larta kërkimore, qendra kërkimore, laboratorë kërkimorë, qendra eksperimentale ose forma të tjera që zhvillojnë veprimtarinë kërkimore shkencore në përputhje me ligjin. Me marrëveshje të posaçme mund të krijohen institucione të përbashkëta kombëtare apo ndërkombëtare të kërkimit shkencor. Për interesa të përbashkëta kërkimore, studimore dhe zhvillimore institucionet e kërkimit shkencor mund të krijojnë bashkëpunime në kuadër të marrëveshjeve të përbashkëta në përputhje me aktet rregullatore të tyre.

Institucionet e kërkimit shkencor, që organizohen dhe funksionojnë sipas akteve normative të posaçme janë:

- a) Akademia e Shkencave në Republikën e Shqipërisë;
- b) Institucionet e arsimit të lartë;
- c) Parqet teknologjike dhe shkencore;
- d) Qendrat e transferimit të teknologjive;
- e) Institucionet kërkimore pranë ministrive, institucioneve të tjera shtetërore, apo enteve publike.

Neni 20 parashikon institutet e kërkimit shkencor, të cilët zhvillojnë aktivitetin kërkimor shkencor si pjesë e institucionit pranë të cilit është ngritur ose në mënyrë të pavarur. Instituti duhet të ketë minimalisht 15 punonjës kërkimor shkencor, nga të cilët jo më pak se 3 duhet të jenë kërkues shkencor të avancuar.

Neni 21 parashikon Organet drejtuese të instituteve kërkimore shkencore dhe funksionet e tyre. Organet drejtuese të institutit janë këshilli shkencor dhe drejtuesi i institutit. Këshilli shkencor i institutit është organi më i lartë

vendimmarrës për drejtimin dhe vlerësimin e veprimtarisë shkencore të Institutit. Këshilli shkencor përbëhet nga jo më pak se 5 anëtarë, me një mandat 4 vjeçar. Këshilli shkencor i institutit ka këto kompetenca: përcakton politikat dhe planin strategjik, të lidhura me fushat e kërkimit shkencor në përputhje me misionin e institucionit që përfaqëson, miraton rregulloren e institucionit, miraton planin vjetor dhe afatmesëm të veprimtarisë kërkimore-shkencore, shqyrton dhe miraton marrëveshjet e bashkëpunimit me institucionet kombëtare dhe ndërkombëtare në përputhje me fushën e tij të veprimtarisë, miraton kodin e etikës të institutit dhe nxit dhe mbështet zhvillimin e karrierës profesionale të punonjësve kërkimor shkencor. Drejtuesi i institutit zgjidhet ose emërohet sipas përcaktimeve në statutin përkatës apo aktin e krijimit. Drejtuesi i institutit duhet t'i përkasë të paktën kategorisë “*Kërkues shkencor i avancuar*”, me një mandat 4 vjeçar, me të drejtë rizgjedhje ose riemërimi vetëm 1 herë. Drejtuesi i institutit është përfaqësuesi ligjor i tij dhe drejton këshillin shkencor.

Neni 22 parashikon institutin e lartë kërkimor. Institutet e larta kërkimore kanë në përbërjen e tyre dy ose më shumë institute të kërkimor shkencor sipas përcaktimeve në statut dhe aktin e krijimit të instituti të lartë kërkimor. Organet drejtuese të institutit të lartë kërkimor janë këshilli shkencor i lartë dhe drejtuesi i institutit të lartë kërkimor. Këshilli shkencor i lartë përbëhet nga jo më pak se 10 anëtarë, me një mandat 4 vjeçar që përfaqësojnë institutet përbërëse të institutit të lartë kërkimor. Përbërja, organizimi, mënyra e përzgjedhjes dhe kompetencat e këshillit shkencor të lartë përcaktohen në statutin ose në aktin e krijimit të institutit. Drejtuesi i institutit të lartë kërkimor zgjidhet ose emërohet sipas përcaktimeve në statutin përkatës ose aktin e krijimit. Drejtuesi i institutit të lartë kërkimor duhet t'i përkasë kategorisë “*Drejtues kërkimor shkencor*”, me një mandat 4 vjeçar, me të drejtë rizgjedhje ose riemërimi vetëm 1 herë. Drejtuesi i institutit të lartë kërkimor është përfaqësuesi ligjor i tij në raport me palët e treta dhe drejton këshillin e lartë shkencor. Funkcionet dhe kompetencat e tij përcaktohen në statutin ose në aktin e krijimit të institutit të lartë kërkimor.

Neni 23 parashikon institucionet e tjera të kërkimit shkencor, të cilat janë Qendrat kërkimore, laboratorët kërkimorë dhe qendrat eksperimentale, të cilat e zhvillojnë aktivitetin kërkimor shkencor në mënyrë të pavarur, ose si pjesë e institucionit pranë të cilit janë ngritur. Këto institucione duhet të kenë të paktën 5 (pesë) anëtarë, ku të paktën 1 (një) i përket kategorisë “*Kërkues shkencor*”. Drejtuesi i

këtyre institucioneve zgjidhet ose emërohet në përputhje me statutin ose aktin e krijimit dhe duhet t'i përkasë të paktën kategorisë “Kërkues shkencor”.

Neni 24 parashikon se Institucionet e kërkimit shkencor bashkëpunojnë me njëra tjetrën si dhe me institucione të tjera, publike ose private, vendase ose të huaja, sipas marrëveshjeve të bashkëpunimit, me qëllim realizimin e misionit të tyre në fushën e kërkimit shkencor.

Kreu VI në nenet 25 deri 31 parashikon krijimin, rregjistrimin, licencimin dhe vlerësimin e institucioneve të kërkimit shkencor.

Neni 25 parashikon se institucionet e kërkimit shkencor krijohen me hyrjen në fuqi të aktit të krijimit ose në momentin e regjistrimit në organin përkatës, nëse kërkohet regjistrim për formën e tyre sipas legjislacionit në fuqi. Në aktin e krijimit të institucionit të kërkimit shkencor përcaktohen, të paktën:

- a) lloji i institucionit;
- b) emri dhe selia;
- c) misioni, objekti dhe fusha e veprimtarisë;
- d) struktura organizative duke respektuar kriteret e këtij ligji.

Bashkimi ose ndarja e institucioneve kërkimore shkencore kryhet në përputhje me parashikimet e statuteve përkatëse me akt të posaçëm, i cili përmban të paktën elementët e përcaktuar më sipër. Riorganizimi i brendshëm i institucioneve të kërkimit shkencor bëhet me propozim të një ose disa njësive përbërëse dhe miratim të organeve drejtuese, në përputhje me statutin përkatës. Institucionet e kërkimit shkencor fillojnë ushtrimin e veprimtarisë së tyre që nga data e regjistrimit në Regjistrin Kombëtar të Institucioneve dhe Kërkuesve Shkencorë.

Neni 26 parashikon se institucionet e kërkimit shkencor rregullojnë veprimtarinë e tyre në bazë të këtyre akteve: Statutit, Rregulloret e institucioneve të kërkimit shkencor, të cilat rregullojnë veprimtarinë e institucionit, kodin e etikës së institucionit kërkimor, dokumentin strategjik dhe planin për barazinë gjinore.

Neni 27 parashikon Regjistrin Kombëtar të Institucioneve dhe Kërkuesve Shkencorë. Regjistri Kombëtar i institucioneve të kërkimit shkencor dhe kërkuesve shkencorë është regjistër unik ku regjistrohen dhe ruhen të dhëna për institucionet e kërkimit shkencor dhe kërkuesit shkencorë. Ky regjistër mbahet dhe administrohet nga ministria përgjegjëse për shkencën. Në këtë regjistër

pasqyrohen të dhënat e aktit të krijimit të institucionit të kërkimit shkencor si dhe të dhëna të tjera të përcaktuara në udhëzimin përkatës të ministrit.

Neni 28 parashikon se institucionet e kërkimit shkencor që krijohen për të ushtruar veprimtarinë e tyre në fusha të një rëndësie të vecantë, para regjistrimit në regjistrin kombëtar të kërkimit shkencor, duhet të pajisen me lejen përkatëse. Me këtë leje duhet të pajisen edhe institucionet e kërkimit shkencor, të cilat e shtojnë në aktivitetin e tyre veprimtarinë në fushat e një rëndësie të vecantë.

Neni 29 parashikon se Institucionet e kërkimit shkencor mbyllen: me iniciativën e tyre, në rastet e mbarimit të personalitetit juridik të institucionit të kërkimit shkencor, sipas parashikimeve ligjore, për shkak të shkeljeve ligjore në kryerjen e veprimtarisë së tyre, për shkak të mospërbushjes së misionit për një periudhë të caktuar kohe, për shkak të vlerësimit negativ të përsëritur. Institucioni i kërkimit shkencor mbyllet me akt të posacëm, i cili përmban dhe elementët e mëposhtëm: aktet kalimtare që nevojiten për administrimin e aseteve të institucionit, pronësisë intelektuale, dokumentacionit në proces, si dhe vijueshmërinë e marrëdhënieve të punësimit të stafit përkatës dhe likuidimin e të drejtave dhe detyrimeve.

Neni 30 parashikon se institucionet e kërkimit shkencor, të cilat financohen nga fonde publike, i nënshtrohen periodikisht vlerësimit të përmbushjes së kushteve dhe kriterëve nga ministria përgjegjëse për shkencën. Në përfundim të vlerësimit, ministri përgjegjës për shkencën merr masat përkatëse, të cilat miratohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

Neni 31 parashikon se institucioni i kërkimit shkencor apo njësitë përbërëse të tij, që arrijnë rezultate të spikatura në nivel kombëtar ose ndërkombëtar në fushën e kërkimit, mund të fitojnë statusin “Qendër Ekselence”. Statusi i “Qendrës së Ekselencës” jepet nga ministri përgjegjës për shkencën në një afat kohor të caktuar, në përputhje me kriteret dhe procedurat e përcaktuara në udhëzimin përkatës të ministrit. Institucionet apo njësitë përbërëse me statusin “Qendër Ekselence” mund të përfitojnë fonde shtesë nga buxheti i shtetit, të dedikuara për kërkimin shkencor.

KREU VII në nenet 32 deri në 37 parashikon financimin e kërkimit shkencor dhe inovacionit.

Neni 32 parashikon burimet e financimit të kërkimit shkencor. Institucionet e kërkimit shkencor financohen me fonde nga:

- a) buxheti i shtetit;
- b) projektet ndërkombëtare të kërkimit shkencor dhe inovacionit;
- c) kryerja e veprimtarive të kërkimit shkencor dhe inovacionit;
- d) shërbime tekniko-shkencore për të tretët;
- e) të drejtat e pronësisë intelektuale si patentat, shpikjet, veprat e ndryshme, etj;
- f) aplikimi në praktikë i rezultateve të veprimtarisë kërkimore dhe inovacionit nga institucionet e kërkimit shkencor;
- g) dhurime nga donatorë të ndryshëm;
- h) burime ose veprimtari të tjera të ligjshme.

Institucionet e kërkimit shkencor janë të detyruara të sigurojnë një përdorim sa më eficient, efektiv dhe ekonomik të burimeve financiare publike, duke respektuar parimet e transparencës dhe të ligjshmërisë.

Neni 33 parashikon se financimi nga buxheti i shtetit për institucionet publike të kërkimit shkencor do të jetë në formë granti si transfertë e kushtëzuar për veprimtarinë e tyre. Fondet e buxhetit të shtetit për veprimtarinë e kërkimit shkencor janë zë i veçantë brenda planit buxhetor të ministrisë përgjegjëse për shkencën, të kushtëzuara për realizimin e veprimtarisë kërkimore-shkencore. Mënyra e financimit nga buxheti i shtetit dhe kategorizimi i fondeve buxhetore për institucionet e arsimit të lartë dhe institucionet e tjera publike, të cilët aktualisht ushtrojnë veprimtari në fushën e kërkimit shkencor dhe organizohen me ligj të veçantë, rregullohen sipas ligjit të veçantë. Burimet financiare për veprimtarinë e kërkimit shkencor për institucionet publike planifikohen, miratohen, administrohen, pasqyrohen dhe raportohen sipas legjislacionit në fuqi, për menaxhimin financiar dhe kontrollin.

Neni 34 parashikon se Institucionet private të kërkimit shkencor, mund të financohen me fonde grant nga buxheti i shtetit për programe apo projekte të fituara me konkurim. Kriteret për konkurim përcaktohen me urdhër të ministrit përgjegjës për shkencën. Për përdorimin e fondeve publike, institucionet e kërkimit shkencor i nënshtrohen auditimit financiar.

Neni 35 parashikon se Institucionet e kërkimit shkencor për projekte kërkimore të veçanta mund të financohen nga fonde të krijuara nga bashkimi i dy ose më

shumë burimeve. Masa e financimeve rregullohet në marrëveshjen përkatëse dy ose më shumë palëshe që lidhin institucionet e kërkimit shkencor.

Neni 36 parashikon se personat fizikë dhe juridikë private kur financojnë veprimtaritë e kërkimit shkencor lehtësohen në masat dhe mënyrat e përcaktuara me ligj.

Neni 37 parashikon se Institucionet kanë në administrim ose në pronësi godinat ku zhvillojnë aktivitetin, pajisjet, revistën, bibliotekën, muzeun, produkte të krijimtarisë intelektuale. Institucionet e kërkimit shkencor, gjatë aktivitetit të tyre krijojnë apo zhvillojnë asete financiare apo fizike nëpërmjet burimeve të ligjshme të financimit. Pronat e paluajtshme, në të cilat ushtrojnë veprimtarinë e tyre institucionet publike të kërkimit shkencor, që shërbejnë për të garantuar përmbushjen e misionit të institucionit, kalojnë në administrim të tij, me vendim të Këshillit të Ministrave, pas propozimit të ministrit përgjegjës për shkencën.

Kreu VIII parashikon dispozitat kalimtare dhe të fundit.

Neni 38 parashikon se të gjithë institucionet kërkimore shkencore të krijuara para hyrjes në fuqi të këtij ligji, kanë detyrimin të depozitojnë informacionin dhe dokumentacionin në përputhje me elementët e Regjistrisë Kombëtare të Institucioneve dhe Kërkuesve Shkencorë, brenda 1 viti nga hyrja në fuqi e ligjit. Vlerësimi i parë i institucioneve kërkimore shkencore ekzistuese bëhet brenda 3 viteve nga hyrja në fuqi e ligjit. Aktet nënligjore, të miratuara para hyrjes në fuqi të ligjit dhe që nuk bien ndesh me të, do të zbatohen derisa nuk janë miratuar aktet nënligjore të parashikuara në nenin 39 të ligjit.

Neni 39 parashikon se aktet nënligjore në zbatim të nenit 6, pika 2, nenit 8, pika 4, nenit 10, pika 6, nenit 11, pikës 1, shkronja “f”, nenit 16, pika 2, nenit 17, pika 1, nenit 27, pika 3, nenit 28, pika 3, nenit 29, pika 3, nenit 30, pika 2, nenit 31, pika 2 dhe nenit 33, pika 7, miratohen brenda 1 viti nga hyrja në fuqi e ligjit.

Neni 40 parashikon shfuqizimin e ligjit aktual, atij nr. 7893 datë 22.12.1994 “Për shkencën dhe zhvillimin teknologjik”, i ndryshuar, shfuqizohet.

Neni 41 parashikon hyrjen në fuqi të ligjit.

VI. INSTITUCIONET DHE ORGANET QË NGARKOHEN PËR ZBATIMIN E AKTIT

Për zbatimin e këtij projektligji ngarkohen ministria përgjegjëse për shkencën dhe institucionet e kërkimit shkencor.

VII. MINISTRITË, INSTITUCIONET DHE SUBJEKTET E TJERA QË KANË KONTRIBUAR NË HARTIMIN E PROJEKTAKTIT

Projektligji “Për shkencën në Republikën e Shqipërisë” është hartuar dhe koordinuar nga MAS me kontributin e Grupit të Punës, ngritur me urdhrin nr. 57, datë 25.03.2022, të Kryeministrit, “Për ngritjen e grupit të punës për hartimin e projektligjit “Për shkencën në Republikën e Shqipërisë”.

Pjesë e grupit të punës kanë qenë përfaqësues të Konferencës së Rektorëve, Akademisë së Shkëncave, Ministrisë së Arsimit dhe Sportit, Agjencisë Shtetërore të Programimit Strategjik dhe Koordinimit të Ndhmës, Agjencisë Kombëtare të Kërkimit Shkencor dhe Inovacionit, Agjencisë së Sigurimit të Cilësisë në Arsimin e Lartë dhe Agjencisë Kombëtare të Financimit të Arsimit të Lartë.

Në kuadër të detyrimit të konsultimit publik, projektligji “Për shkencën në Republikën e Shqipërisë” do të publikohet në faqen zyrtare të ministrisë përgjegjëse për arsimin dhe në Rrjetin Elektronik të Konsultimit Publik, sipas detyrimeve të ligjit nr. 146/2014, “*Për njoftimin dhe konsultimin publik*”. Në këtë kuadër po zhvillohen një sërë takimesh publike/konsultative.

VIII. RAPORTI I VLERËSIMIT TË ARDHURAVE DHE SHPENZIMEVE BUXHETORE.

Në projektligj në nenin 33, parashikohet se financimi nga buxheti i shtetit për institucionet publike të kërkimit shkencor do të jetë në formë granti si transfertë e kushtëzuar për veprimtarinë e tyre. Fondet e buxhetit të shtetit për veprimtarinë e kërkimit shkencor janë zë i veçantë brenda planit buxhetor të ministrisë përgjegjëse për shkencën, të kushtëzuara për realizimin e veprimtarisë kërkimore-shkencore. Mënyra e financimit nga buxheti i shtetit dhe kategorizimi i fondeve buxhetore për institucionet e arsimit të lartë dhe institucionet e tjera publike, të cilët aktualisht ushtrojnë veprimtari në fushën e kërkimit shkencor dhe organizohen me ligj të veçantë, rregullohen sipas ligjit të veçantë. Burimet financiare për veprimtarinë e

kërkimit shkencor për institucionet publike planifikohen, miratohen, administrohen, pasqyrohen dhe raportohen sipas legjislacionit në fuqi, për menaxhimin financiar dhe kontrollin.

Kostimi i këtij projektligji është realizuar në harmoni të plotë dhe me kostimin të strategjisë kombëtare për kërkimin shkencor, teknologjinë dhe inovacionin për periudhën 2023-2030, si kosto mesatare vjetore e aktiviteteve të parashikuar për periudhën 2023-2030, për vitin 2023 parashikohet të arrijë në masën 0.084% ndaj produktit të brendshëm bruto, në vitin 2026 parashikohet të arrijë në masën 0.152% e PBB, si dhe në vitin 2030 synon të arrijë në masën 0.162% e PBB.

Tabela 2: Kostimi i objektivave të strategjisë kombëtare për kërkimin shkencor, teknologjinë dhe inovacionin për periudhën 2023-2030, siaps aktiviteteve të parashikuara për çdo aktivitet

Qëllimi i Politikës I: Rritja e efikasitetit dhe qëndrueshmërisë së sistemit për mbështetjen e kërkimit shkencor, te integruar ne nivel ndërkombëtar, në të gjithë spektrin e fushave të shkencave natyrore, inxhinierike dhe teknologjike, mjekësore, bujqësore, sociale dhe humane											
Nr.	Titulli	Institucionet Përgjegjës		Periudha e Zbatimit		Kosto indikative					
		Institucioni drejtues	Institucionet pjesmarrëse	Data e fillimit	Data e mbarimit	Korente	Kapitale	Total Kosto	Total BSH	Total FH	Hendeku Financiar
1.1	I. Objektiv i Specifik Plotësimi dhe zbatim i kuadrit ligjor dhe rregullator për të garantuar cilësinë, etikën dhe efektivitetin në zhvillimin dhe aplikimin e kërkimit në përputhje me fushat prioritare	MAS, AKKSHI	. AKKSHI, IAL, MFE, ASCAL, ASHSH, RASH, ASHSH, ML	2023	2030						
1.1.1	1.1.1 Masa 1 Miratimi i ligjit të ri "Për Shkencën në Republikën e Shqipërisë"	MAS	AKKSHI, IAL, MFE, ASCAL, ASHSH	2023	2023	2,028,830	0	2,028,830	2,028,830	0	0
1.1.2	1.1.2 Miratimi i paketës së akteve nënligjore në zbatim të Ligjit të ri "Për Shkencën në Republikën e Shqipërisë"	MAS	AKKSHI, ASHSH, IAL	2024	2024	2,612,986	0	2,612,986	2,612,986	0	0
1.1.3	1.1.3 Zhvillimi i fushatave sensibilizuese për ligjin "Për Shkencën në Republikën e Shqipërisë".	MAS	AKKSHI, IAL	2024	2024	69,969	0	69,969	69,969	0	0
1.1.4	1.1.4 Masa 4 Krijimi i një Strukture Koordinuese Kombëtare për politikën mbi Shkencën, Teknologjinë dhe Inovacionin	MAS	ML	2025	2025	1,670,925	0	1,670,925	95,928	0	-1,574,997
1.1.5	1.1.5 Masa 5 Hartimi dhe miratimi i akteve nënligjore lidhur me Statusin e Kërkuesit Shkencor	MAS	AKKSHI, ASHSH, RASH, IAL	2024	2025	1,797,700	0	1,797,700	1,797,700	0	0
1.1.6	1.1.6. Masa 6. Hartimi dhe miratimi i Kodi i Etikës në Kërkimin Shkencor	MAS	AKKSHI	2024	2025	1,540,445	0	1,540,445	1,540,445	0	0
1.1.7	1.1.7 Masa 7. Hartimi i kriterëve dhe treguesve për vlerësimin e kërkimit shkencor dhe renditja e IAL sipas performancës në kërkimin shkencor	MAS	AKKSHI	2026	2030	3,764,555	0	3,764,555	3,764,555	0	0
1.1.8	1.1.8 Masa 8 Rishikimi i akteve ligjore në kuadër të kapitullit 25 të BE "Shkenca dhe kërkimi shkencor"	MAS	AKKSHI, RASH, IAL	2023	2030	17,724,232	0	17,724,232	16,024,232	1,700,000	0
1.1.9	1.1.9 Masa 9 Rishikimi i kuadrit rregullator përfshirë atë institucional për kërkimin shkencor në kuadër të detyrimeve që burojnë nga procesi i asociimit në BE lidhur me kapitullin 25 të BE "Shkenca dhe Kërkimi Shkencor"	MAS	AKKSHI, ASHSH	2023	2030	32,989,757	0	32,989,757	1,189,757	31,800,000	0
1.1.10	1.1.10 Masa 10 Përmirësimi i akteve normative lidhur me përcaktimin e fushave prioritare të kërkimit shkencor.	MAS	AKKSHI, IAL	2023	2030	11,872,020	0	11,872,020	11,272,024	0	-599,996
1.1.11	1.1.11 Masa 11 Hartimi dhe miratimi i akteve nënligjore që garantojnë aksesin në publikime të kërkuesve shkencorë të vendit për të qenë në linjë me	AKKSHI	MAS, ASHSH, RASH, IAL	2024	2025	7,384,591	0	7,384,591	6,664,592	0	-719,999

	strategjitë e Open Access që zbatohen në nivel evropian										
1.1.12	1.1.12 Masa 12 Hartimi i udhëzuesit për hartimin e planit për hendeqet gjinore në institucionet kërkimore shkencore (përfshirë IAL)	MAS	AKKSHI, IAL	2023	2030	20,064,000	0	20,064,000	0	2,400,000	-17,664,000
1.1.12	1.1.13 Miratimi dhe vënia në zbatim (funksionalizimi) i rregullores për krijimin e regjistrit kombëtar të revistave dhe periodikëve shkencorë dhe për përcaktimin e kritereve që duhet të plotësojnë revistat dhe periodikët shkencorë për t'u regjistruar në regjistrin kombëtar të Republikës së Shqipërisë.	MAS	IAL, AKKSHI, ASHSH, RASH	2023	2030	8,067,877	5,200,000	13,267,877	10,726,236	0	-2,541,641
	Kosto Objektivi Specifik 1.1					111,587,887	5,200,000	116,787,887	57,787,254	35,900,000	-23,100,633
1.2	Objektivi Specifik 2 Zhvillimi i kapaciteteve njerëzore dhe infrastrukturës mbështetëse të kërkimit shkencor për rritjen e performancës në programet kombëtare dhe ndërkombëtare.	AKKSHI, MAS	IAL, Institutet kërkimore pranë ML, AMSHC, MAS, MB, AKFAL, RASH, ASHSH, MK, ML	2023	2030						
1.2.1	1.2.1 Masa 1 Ngritja e kapaciteteve për shkrimin e projekteve kombëtare shkencore, në mënyrë që përmbajtja dhe arritjet e tyre të kontribuojnë në cilësinë, rëndësinë dhe efektivitetin e kërkimit dhe përmbushjen e qëllimeve strategjike në fushat prioritare.	AKKSHI	MAS, IAL, Ministria e Mbrojtjes	2023	2030	10,500,000	0	10,500,000	3,180,000	0	-7,320,000
1.2.2	1.2.2 Masa 2 Organizimi i ditëve informative dhe i aktiviteteve promovuese për thirrjet e projekteve në programe ndërkombëtare	AKKSHI	IAL, Institutet kërkimore pranë Ministrive të Linjës, AMSHC	2023	2030	8,064,000	0	8,064,000	5,760,000	0	-2,304,000
1.2.3	1.2.3 Masa 3 Trajnimi i stafeve akademike lidhur me aplikimin në programe ndërkombëtare	MAS	AKKSHI,	2023	2030	2,981,069	0	2,981,069	823,438	0	-2,157,631
1.2.4	1.2.4 Masa 4 Ngritja dhe forcimi i qendrave kombëtare shkencore të ekselencës që integrojnë studiues dhe burime kërkimore në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar	AKKSHI	MAS/IAL	2023	2030	0	15,450,000,000	15,450,000,000	8,350,000,000	2,830,000,000	-4,270,000,000
1.2.5	1.2.5 Masa 5 Krijimi i Hartës Kombëtare të infrastrukturës së Kërkimit Shkencor në Shqipëri në përputhje me ESFRI (European Strategic Framework of Research Infrastructure)	AKKSHI	MAS	2024	2026	3,663,813	50,000,000	53,663,813	2,463,813	0	-51,200,000
1.2.6	1.2.6 Masa 6 Forcimi i sistemit të shkencës dhe kërkimit shkencor përmes bashkëpunimit në nivel ndërkombëtar	AKKSHI	MAS, IAL, ASHSH	2023	2030	12,902,400	0	12,902,400	12,902,400	0	0
1.2.7	1.2.7 Masa 7 Krijimi i rrjeteve të kërkuesve shkencorë brenda dhe jashtë Shqipërisë	AKKSHI	RASH	2023	2030	10,560,000	0	10,560,000	4,700,000	0	-5,860,000

1.2.8	1.2.8 Masa 8 Krijimi dhe përditësimi periodik i databazës së kërkuesve shkencore	RASH	IAL, AKKSHI, ASHSH	2024	2030	5,180,000	0	5,180,000	740,000	0	-4,440,000
1.2.9	1.2.9 Masa 9 Rritja e mbështetjes financiare për aplikimin në projekte kombëtare	AKKSHI	AKFAL, MK, ASHSH, AMSHC	2023	2030	4,005,201,563	6,325,000	4,011,526,563	4,001,241,560	0	-10,285,003
1.2.10	1.2.10 Masa 10 Forcimi i kapaciteteve të pikave kombëtare të kontaktit (programi Horizon)	AKSHI (Fonde për Shkencën) /	MAS, ASHSH	2023	2030	9,840,000	0	9,840,000	0	0	-9,840,000
1.2.11	1.2.11 Zhvillimi i Platformës (online) të të dhënave për kërkimit shkencor në RSH, në lidhje me kapacitetet njerëzore, infrastrukture, biblioteka dhe arkiva	MAS, RASH /	AKKSHI, IAL, MK, ASHSH	2026	2030	10,489,200	12,000,000	22,489,200	0	0	-22,489,200
Kosto Objektivi specifik 1.2						4,079,382,045	15,518,325,000	19,597,707,045	12,381,811,211	2,830,000,000	- 4,385,895,834
1.3	Objektivi Specifik 3 Përmirësimi i mbledhjes, përpunimit, interpretimit dhe publikimi i treguesve statistikorë dhe të tjerë të kërkimit, zhvillimit të teknologjisë dhe inovacionit.	INSTAT, AKKSHI, ASPA	MAS, AKKSHI, Institucionet e kërkimit shkencor, IAL, MK,	2023	2030						
1.3.1	1.3.1 Masa 1. Hartimi i metodologjisë së mbledhjes së të dhënave statistikore në fushën e kërkimit shkencor	INSTAT	MAS, AKKSHI, Institucionet e kërkimit shkencor, IAL, MK	2023	2023	488,915	0	488,915	488,915	0	0
1.3.2	1.3.2 Masa 2. Hartimi dhe publikimi i të dhënave për kërkimin shkencor sipas periodicitetit të përcaktuar në Programin e statistikave Zyrtare 2022-2026	INSTAT	MAS, AKKSHI	2023	2030	204,234,810	1,750,000	205,984,810	204,234,810	1,750,000	0
1.3.3	1.3.3 Masa 3. Hartimi dhe publikimi i buletinit të përvitshëm për kërkimin shkencor	AKKSHI	MASR (Fonde për Shkencën)	2023	2030	1,071,423	0	1,071,423	1,071,423	0	0
1.3.4	1.3.4 Masa 4 Zhvillimi i kapaciteteve të stafit të MAS, AKKSHI dhe instituteve të tjera kërkimore për mbledhjen, analizën dhe raportimin e standardizuar të statistikave për kërkimin shkencor sipas standardeve ndërkombëtare (Eurostat, OECD).	ASPA	INSTAT	2024	2030	900,000	0	900,000	0	0	-900,000
1.3.5	1.3.5 Masa 5. Hartimi i treguesve të performancës mbi kërkimin shkencor me qëllim krahasimin në nivel evropian dhe ndërkombëtar	AKKSHI	MAS	2025	2030	3,339,434	0	3,339,434	683,279	0	-2,656,155
Kosto Objektivi specifik 1.3						210,034,582	1,750,000	211,784,582	206,478,427	1,750,000	-3,556,155
Kosto totale Qëllimi i Politikës I (objektiva specifike 1.1+1.2+1.3)						4,401,004,514	15,525,275,000	19,926,279,514	12,646,076,892	2,867,650,000	- 4,412,552,622
Qëllimi i Politikës II: Krijimi i një mjedisi që lehtëson dhe inkurajon mekanizmat e ndërveprimit dhe transferimit të teknologjive për bashkëpunim midis komunitetit të kërkimit, ekonomisë, inovacionit dhe institucioneve publike											
Nr.	Titulli	Institucionet Përgjegjës		Periudha e Zbatimit		Kosto indikative					

		Institucioni drejtues	Institucionet pjesmarrëse	Data e fillimit	Data e mbarimit	Korente	Kapitale	Total Kosto	Total BSH	Total FH	Hendeku Financiar
2.1	Objektivi Specifik 1 Rritja e bashkëpunimit ndërmjet Institucioneve të Arsimit të Lartë, institucioneve të pushtetit qendror dhe pushtetit vendor, sektorit të biznesit dhe shoqërisë civile nëpërmjet zgjerimit të kërkimit dhe zhvillimit të projekteve të përbashkëta. (Quadruple Helix Model)	MFE, AKKSHI, MAS	AIDA, MSHNS, IAL, ML, NJQV	2023	2030						
2.1.1	2.1.1 Masa 1. Krijimi i skemave novatore për bashkëfinancimin e programeve të kërkimit shkencor që forcojnë bashkëpunimin me sektorin e biznesit për zgjidhjen e sfidave aktuale shoqërore	MFE	MAS, AIDA, Ministri i Shtetit për Mbrojtjen e Sipërmarrjes	2023	2030	0	1,776,000,000	1,776,000,000	1,076,000,000	0	-700,000,000
2.1.2	2.1.2 Masa 2 Informimi dhe njohja e të gjitha grupeve të interesit me mekanizmat dhe instrumentet e financimit shkencor	AKKSHI	MFE, MAS, AIDA, IAL	2023	2030	8,639,852	0	8,639,852	5,503,908	0	-3,135,944
2.1.3	2.1.3 Promovimi i modeleve të kërkimit shkencor në pjesëmarrjen e projekteve të përbashkëta (Quadruple Helix model)	AKKSHI	MAS, Ministrinë e Linjës	2023	2030	7,960,190	0	7,960,190	2,081,376	0	-5,878,814
2.1.4	2.1.4 Hartimi i udhëzuesve (që përfshijnë edhe protokollet dhe procedurat) për projekte të përbashkëta	AKKSHI	MAS	2023	2024	1,680,000	0	1,680,000	0	0	-1,680,000
2.1.5	2.1.5 Forcimi i kapaciteteve të IAL, përfaqësuesve të biznesit, institucioneve qendrore dhe vendore për hartimin e projekteve të përbashkëta	AKKSHI	MAS, IAL, AIDA, MFE, ML, NJQV	2025	2030	13,082,924	0	13,082,924	185,291	0	-12,897,633
2.1.6	2.1.6 Fuqizimi i kapaciteteve të strukturave të vlerësimit të projekteve të kërkimit shkencor me qëllim përfaqësimit e biznesit në këto struktura	MAS	AKKSHI	2025	2030	2,974,462	0	2,974,462	382,462	0	-2,592,000
	Kosto Objektivi specifik 2.1					34,337,428	1,776,000,000	1,810,337,428	1,084,153,037	0	-726,184,391
2.2	2.2 Objektivi Specifik 2: Përmirësimi i mekanizmave dhe rritja e mbështetjes së transferimit ndërkombëtar të teknologjisë (TNT).	DPPI, AKKSHI, MFE	MFE MAS, MBZHR, IAL MSHNS, ML,	2023	2030						
2.2.1	2.2.1 Plotësimi i bazës ligjore të nevojshme për transferimin ndërkombëtar të teknologjive (TNT)	DPPI	MAS, MFE dhe ML	2025	2030	7,550,166	0	7,550,166	6,315,364	0	-1,234,802
2.2.2	2.2.2 Fuqizimi i kapaciteteve të IAL-ve për transferimin ndërkombëtar të teknologjisë	AKKSHI	MFE MAS, MBZHR IAL MSHMS,	2025	2030	3,390,803	0	3,390,803	1,149,202	0	-2,241,601
2.2.3	2.2.3 Zhvillimi i infrastrukturave të reja që mundësojnë transferimin ndërkombëtar të teknologjive	MFE	MAS, MBZHR IAL MSHMS	2026	2030	25,084,665	29,894,200	54,978,865	0	29,342,200	-25,636,665
2.2.4	2.2.4 Promovimi i programeve ndërkombëtare që mbështesin transferimin e teknologjisë dhe njohja e të gjithë grupeve të interesit me mekanizmat, instrumentet e financimit/ mbështetjes së transferimit të ndërkombëtar të teknologjisë	AKKSHI	MAS, IAL, Ministrinë e Linjës	2024	2030	3,803,101	0	3,803,101	464,100	0	-3,339,001

2.2.5	2.2.5 Hartimi i udhëzuesve (që përfshijnë edhe protokollet dhe procedurat) për hartimin e projekteve të përbashkëta	AKKSHI	MAS	2026	2030	1,320,000	0	1,320,000	0	0	-1,320,000
	Kosto Objektivi specifik 2.2					41,148,735	29,894,200	71,042,935	7,928,666	29,342,200	-33,772,069
2.3	2.3 Objektivi Specifik 3: Rritja e rolit të shkencës dhe inovacionit në zhvillimin teknologjik	AKKSHI, AKFAL, MFE	MAS, DPPI, IAL, MBZHR, MIE, ML, AKSHI	2023	2030						
2.3.1	2.3.1 Përmirësimi i një udhëzuesi (guideline) për lëvrimin e granteve për financimin e programeve kombëtare të kërkim zhvillimit dhe inovacionit	AKKSHI, AKFAL	MAS	2024	0	1,067,294	0	1,067,294	1,067,294	0	0
2.3.2	2.3.2 Promovimi i projekteve shkencore me ndikim në inovacion dhe zhvillimin teknologjik	AKKSHI	DPPI, IAL, MBZHR, MIE, ML	2023	2030	3,155,616	361,364,126	364,519,742	362,205,290	0	-2,314,452
2.3.3	2.3.3 Vlerësim i nevojave për zhvillimet teknologjike/inovacion me qëllim orientimin e projekteve kombëtare	AKKSHI	DPPI, IAL, MBZHR, MIE, MAS, , AKSHI, ML	2026	2030	2,689,194	0	2,689,194	0	0	-2,689,194
2.3.4	2.3.4. artimi i projekteve për krijimin e qendrave rajonale të teknologjisë dhe inovacionit me qëllim mbështetjen e zhvillimit teknologjik	MFE	IAL, Ministrinë e Linjës, MIE	2026	2030	1,765,194	0	1,765,194	1,045,194	0	-720,000
	Kosto Objektivi specifik 2.3					8,677,298	361,364,126	370,041,424	364,317,778	0	-5,723,646
2.4	2.4 Objektivi Specifik 4: Fuqizimi dhe rritja e kapaciteteve të qendrave të transferimit të teknologjisë për të avancuar njohuritë në një fushë të caktuar ose për të zhvilluar më tej teknologjinë	MBZHR, AKKSHI	IAL, MAS, MFE, MIE, DPPI, institute kërkimore jashtë IAL, ML	2023	2030						
2.4.1	2.4.1 Plotësimi i bazës ligjore për mirëfunksionimin e qendrave të transferimit të teknologjisë	MBZHR	IAL, MAS, MFE, MIE, DPPI, institute kërkimore jashtë IAL, ML	2023	2030	9,197,711	0	9,197,711	9,197,704	0	0
2.4.2	2.4.2 Fuqizimi i marrëdhënieve midis QTT dhe akademisë	MBZHR	IAL, AKKSHI	2023	2030	480,000	4,037,890,000	4,038,370,000	1,419,676,000	0	- 2,618,694,000
2.4.3	2.4.3 Rritja e kapaciteteve të punonjësve të QTT mbi shkrimin e projekteve	AKKSHI	MBZHR	2024	2030	4,483,908	0	4,483,908	2,253,348	0	-2,230,560
2.4.4	2.4.4. Nxitja bashkëpunimit midis QTT dhe IAL përmes projekteve të përbashkëta	AKKSHI	IAL	2024	2030	4,658,908	70,000,000	74,658,908	73,882,906	0	-776,002
	Kosto Objektivi specifik 2.4					18,820,527	4,107,890,000	4,126,710,527	1,505,009,958	0	- 2,621,700,562
	Kosto totale Qëllimi i Politikës II (objektiva specifike 2.1+2.2+2.3+2.4)					102,983,988	6,275,148,326	6,378,132,314	2,961,409,439	29,342,200	- 3,387,380,668
Qëllimi i politikës 3 - Promovimi i kulturës së shkencës dhe inovacionit në edukim për të siguruar një qasje didaktike me theksin në praktikën kërkimore dhe projektet.											
Nr.	Titulli	Institucionet Përgjegjës		Periudha e Zbatimit		Kosto indikative					

		Institucioni drejtues	Institucionet pjesmarrëse	Data e fillimit	Data e mbarimit	Korente	Kapitale	Total Kosto	Total BSH	Total FH	Hendeku Financiar
						Korente	Kapitale	Total Kosto	Total BSH	Total FH	
3.1	3.1 Objektivi Specifik 3.1 Reformimi i kurrikulës së shkencës në arsimin parauniversitar duke përfshirë STEM në edukim.	MAS	AKKSHI, ASCAP, MFE	2023	2030						
3.1.1	3.1.1 Identifikimi i praktikave ndërkombëtare në drejtim të rishikimit të kurrikulave për përfshirjen e STEM në edukim	MAS	AKKSHI, ASCAP	2023	2030	724,420	0	724,420	4,420	0	-720,000
3.1.2	3.1.2 Përgatitja e stafit pedagogjik lidhur me realizimin e praktikave kërkimore dhe zhvillimin e projekteve kërkimore në sistemin parauniversitar	MAS	AKKSHI	2023	2030	6,162,455	0	6,162,455	2,062,457	0	-4,099,998
3.1.3	3.1.3 Promovimi dhe përfshirja e orëve jashtë-kurrikulare në arsimin parauniversitar mbi STEM	MAS	AKKSSHI MFE	2023	2030	26,397,401	0	26,397,401	25,721,000	0	-676,401
3.1.4	3.1.4 Përmirësimi i laboratorëve për zhvillimin e lëndëve STEM	MAS	MFE ASCAP	2023	2025	0	362,951,472	362,951,472	240,000,000	122,951,472	0
	Kosto Objektivi specifik 3.1					33,284,276	362,951,472	396,235,748	267,787,877	122,951,472	-5,496,399
3.2	3.2 Objektivi Specifik 2: Sensibilizimi në të gjitha nivelet e edukimit parauniversitar, për fuqizimin e rolit të të rinjve në kërkim dhe inovacion.	MAS, ASCAP	AKKSHI, MFE, Bashkitë, DPPI	2023	2030						
3.2.1	3.2.1 Angazhimi vazhdueshëm për mirinformimin e nxënësve të klasave të 9 dhe nxënësit e gjimnazeve për mundësitë që vijnë nga përfshirja në kërkim dhe inovacion	MAS	AKKSHI, MFE, Bashkitë, DPPI, ASCAP	2023	2030	4,748,808	0	4,748,808	2,475,214	0	-2,273,594
3.2.2	3.2.2 Promovimi dhe përfshirja e orëve/kurseve/aktivitetëve jashtë-kurrikulare për inovacionin në sistemin parauniversitar	ASCAP	MAS	2023	2030	16,389,061	0	16,389,061	2,059,060	0	-14,330,001
	Kosto Objektivi specifik 3.2					21,137,869	0	21,137,869	4,534,274	0	-16,603,595
3.3	3.3 Objektivi Specifik 3: Zhvillimi i kompetencës digjitale	ASCAP	MAS	2023	2030						
3.3.1	3.3.1 Përmirësimi i kurrikulës, futja e TIK-ut në klasën e parë	ASCAP	MAS	2023	2030	68,090,389	0	68,090,389	64,590,388	0	-3,500,001
3.3.2	3.3.2 Zhvillimi i kompetencave digjitale të mësuesve përmes trajnimeve	ASCAP	MAS	2023	2030	12,905,804	0	12,905,804	3,345,805	0	-9,559,999
3.3.3	3.3.3 Përmirësimi i infrastrukturës, Smart lab-ëve dhe pajisjeve të tjera të nevojshme	ASCAP	MAS	2023	2030	1,359,147	757,150,000	758,509,147	545,359,152	213,150,000	0
	Kosto Objektivi specifik 3.3					82,355,340	757,150,000	839,505,340	613,295,345	213,150,000	-13,060,000
	Kosto totale Qëllimi i Politikës III (objektiva specifike 3.1+3.2+3.3)					136,777,485	1,120,101,472	1,256,878,957	885,617,496	336,101,472	-35,159,994
	Kosto Totale e Planit të Veprimit = QP I + QP II + QP III					4,640,765,987	22,920,524,798	27,561,290,785	16,493,103,827	3,233,093,672	-7,835,093,284

Tregues të detajuar për kostimin të detajuar të projektligjit për shkencën , të harmonizuar dhe me tregues të kostimit të strategjisë kombëtare për kërkimin shkencor, teknologjinë dhe inovacionin 2023-2030, si dhe të planit të veprimit për zbatimin e saj, jepen në tabelën nr. 1 sa vijon:

Tabela nr. 1	Viti 2023	Viti 2024	Viti 2025	Viti 2026	Viti 2027	Viti 2028	Viti 2029	Viti 2030	Total Kostim Strategji
PBB në mije lekë , parashikuar për periudhën 2023-2030	2,176,100,000	2,285,879,000	2,401,850,000	2,473,905,500	2,548,122,665	2,624,566,345	2,703,303,335	2,784,402,435	
Shpenz Publike në mije lekë, parashikuar për periudhën 2023-2030	687,209,000	697,426,000	730,752,000	752,674,560	775,254,797	798,512,441	822,467,814	847,141,848	
Fondet e parashikuara, “Per Shkencen”, në mije lekë në draft strategji per periudhën 2023-2030	1,830,464	2,596,391	2,901,649	3,763,379	3,718,380	3,917,952	4,320,086	4,512,991	27,561,291
Në % ndaj PBB,	0.084%	0.114%	0.121%	0.152%	0.146%	0.149%	0.160%	0.162%	
Në % ndaj shpenzimeve publike,	0.27%	0.37%	0.40%	0.50%	0.48%	0.49%	0.53%	0.53%	

PROPOZUESI

MINISTËR

EVIS KUSHI